

Når begynte vi med årstall?

Vi har ikke alltid hatt årstall. Hvordan holdt vi orden på tiden før?

AV EIVIND TORGENSEN | PUBLISERT 7. JUN. 2017 | OPPDATERT 27. JAN. 2020

Bilde av et gammelt brev

Dette brevet er datert 12. mars 1225. Det kan være et av de eldste skriftlige tilfellene av datering vi kjenner til i dag. Foto: Jo Rune Ugulen/Riksarkivet

I år er det 2017. I fjor var det 2016, og neste år heter 2018.

Selv om det kan se ut som vi har holdt på med årstall i over 2000 år, så lyver tallene litt. Vi begynte nemlig ikke med dette systemet før vi var kommet ganske langt opp i rekka.

Årstallene forteller hvor lenge det er siden Jesus ble født. Sånn cirka i hvert fall. Nullpunktet kalles ofte "Kristi fødsel". Vi skriver "før Kristus" (f.Kr.) om årene før Jesus ble født. Noen mener at det er bedre å skrive "før vår tidsregning" (fvt.) for å skille tidsregningen fra religionen.

Kom med kristendommen

Det var først på 500-tallet at folk i Europa begynte å beregne tiden på denne måten. I Norge var det enda senere.

– Denne tidsregningen kom til oss sammen med kristendommen, sier Audun Dybdahl. Han har tidligere vært professor i historie ved NTNU.

Det skjedde ikke før vi var omtrent halvveis til der vi er i dag, nemlig på begynnelsen av 1000-tallet.

Det eldste sporet i Norge av årstall beregnet ut fra Kristi fødsel, er fra 1225. Et dokument som ble funnet i Oslo bispegård, er datert 12. mars 1225.

Måtte kunne kongerekka

Før dette, men også langt ut på 1400-tallet, brukte man i Norge andre metoder for huske når noe skjedde.

For eksempel prøvde man å knytte hendelser til hvem som hadde vært konge på forskjellige tidspunkter.

– Det var en ganske komplisert form for tidsregning, sier Jon Vidar Sigurdsson. Han er professor i historie ved Universitetet i Oslo.

Derfor var det veldig viktig å kjenne kongerekkene godt. Og det hjalp mye hvis man også visste hvem som var pave og hva kongene het i andre land.

For å si at Island ble bosatt rundt 870–930, skrev den tidens historikere (saga-dikterne) om to paver, flere keisere, Harald Hårfagre og Sigurd Jarl på Orknøyene.

Ganske så komplisert! Og likevel ikke spesielt nøyaktig.

Ikke noe år null

Det kan også være lurt å huske på at det ikke er et år som heter år null. Året etter at Jesus ble født heter år 1 e.Kr. Året før heter år 1 f.Kr.

Nullpunktet er det øyeblikket på nyttårsaften da 1 f.Kr. ble til 1 e.Kr.

KRLE OG HISTORIE HISTORIE

Meldinger ved utskriftstidspunkt 25. april 2025, kl. 15.50 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.